

זה נס, אני אדם חדש

רק לפני שבועות ספורים היה ראש הישיבה מירושלים מרותק לכיסא גלגלים והתקשה בדיבור ובנשימה בשל המחלה הסופנית ALS. כעת הוא עומד על רגליו ומעביר שיעורי תורה כרגיל לאחר שעבר טיפול נסיוני של חברת בריינסטורם הישראלית. "זה רק חולה אחד", נזהרים הרופאים, "אבל אז דרמה גדולה"

עקיבא נוביק ושרית רוזנבלום

הרב על כיסא הגלגלים לפני מספר שבועות

ת מה שהתחולל בחודש האחרון במחלקה לנורולוגיה בבית החולים "הרסה" לא צפו גם הרופאים המנוסים ביותר. חולה ב-ALS – מחלה חשוכת מרפא הגורמת לניוון שרירים איטי ומכאיב – ישוב על כיסא גלגלים ומתקשה בריבור ובנשימה, עבר מהפך של ממש. מנכה שתלוי באחרים לצורך ביצוע הפעולות היום יומיות הפשוטות ביותר, קם פתאום ראש הישיבה מירושלים על רגליו, וחוזר למסור שיעורים בישיבת הרגל החרדית "מיר", שהוא עומד בראשה. הטיפול שאחראי, ככל הנראה, לשיפור הדרגתי מטי במצבו פותח על ידי חברת הביוטכנולוגיה הישראלית בריינסטורם, ומבוסס על תאי גזע. זו הפעם הראשונה שבה אדם שמטופל בתאי גזע מצליח לזכות בחזרה ביכולות שאבדו לו. למרות הזוהרות הרבה המנחה את הרופאים בבואם לרוץ במצבו של הרב, קשה להתעלם מההתרגשות האופפת אפילו את הצוות הקשוח ביותר, כשהם מדברים על המהפך שאירע לו.

"לא יכולתי לדבר"

ראשיתו של הטיפול ב-2010, אז אובחן הרב כלוקה במיאסטניה גריס – מחלת עצבים המתבטאת בחולשת שרירים קשה. בתחילה לא פגעה המחלה משמעותית בתפקודו ובמשך תקופה ארוכה הצליחו שמשי הצליחו להסתיר את דבר מחלתו מתלמידי הישיבה הפוגשים אותו מדי ערב. אולם למרות הטיפול התרופתי היעיל יחסית במחלה, המשיך מצבו של הרב להידרדר. הוא

התקשה לנשום ולדבר, סבל מחוסר שיווי משקל והריבור שלו הפך לא ברור. בחודשים האחרונים איבד כמעט את כל היכולות שהיו לו. "לא יכולתי לדבר" הוא מתאה, "היה לי קשה לנשום, חוסר שיווי משקל לא איפשר לי לקום מכיסא הגלגלים, וגם כשתמכו בי הייתי מסוגל ללכת בקושי. התלמידים שלי לא הבינו מה אמרתי". "הרב היה בקריסה", נזכר אתמול ברל וויטמן, המושב"ק (משמש בקודש, כלומר עוזר אישי) של הרב. "הוא לא יכול היה לתפקד, לדבר או למסור שיעורים, והתחיל לחץ בישיבה. הוא היה מגיע בכיסא גלגלים, מדבר לא ברור ומתקשה לנשום באמצע השיעור. כולם התחילו לפחד".

עם ההידרדרות במצבו, שאינה מאיינת את החולים במיאסטניה, החליטו בני משפחתו של הרב להתייעץ עם הרב אלימלך פירר, יו"ר עמותת עזרה למרפא, וביקשו את חוות דעתו. הרב פירר המליץ להם לפנות למרפאת מאיו שבמינסוטה ארה"ב, הנחשבת לאחד המוסדות הרפואיים הטובים בעולם. תוך יומיים הוטס הרב לבית החולים, ולאחר סדרת בדיקות בישרו לו הרופאים את הבשורה הקשה: בנוסף למיאסטניה, הוא לקה גם ב-ALS, הנחשבת למחלת ניוון השרירים מהסוג הקשה ביותר. החולים בה הולכים ומאבדים את כל היכולות המוטוריות שלהם, עד שהם מאבדים גם את היכולת לנשום ומתים מחנק. רובם המכריע

מה הם היו אומרים: "הישמר והיזהר כאשר אתה מעלעל בספר העוסק בנושאי בריאות - אתה עלול למות משיגאת דפוס" | מרק טווין

ראש הישיבה על רגליו (מימין) לאחר הטיפול בבית החולים

הנוק העצבי. ככל שנטפל מוקדם יותר הסיכויים להצלחה יותר טובים."

כשהרב בכה

כדרכו של עולם, הרב ואנשיו רואים כמוכח את הדברים מעט אחרת. "תפילס רבים" (תפילת רבים), במלעיל, טוענים תלמידיו. נס. בזמן שטובי המוחות עמלו על שיקום מערכותיו של הרב בבית החולים, שקדו בישיבת מיד טובי המוחות על קריאת פרקי תהילים להחלמתו, ועל לימוד דפי גמרא כדי "להכריע את הכף" בעולמות הע' ליונים לטובת הרב בן ה-74, שעומד כבר קרוב ל-30 שנים בראש אחת הישיבות הגדולות בעולם (כ-7,000 תלמידים).

"המשפחה קיבלה החלטה לקראת הטיפול, לפנות לכל ישיבות העולם ולבקש עזרה", מספר עוזרו של הרב. אז יצאה קריאה נרגשת בשם רבנים חשובים להתפלל לרפואת הרב, ושמו המלא פורסם לצורך תפילות 'מי שב' רך' מיוחדות. כשהרב שכב על מיטת הטיפוליים בבית החולים, התארגנו אסיפות של אלפי תלמידים שקראו יחד תהילים, בלייקווד שבניו ג'רזי, בפונביץ' שבבני ברק ובמיר הירושלמית.

"הרב ראה את המודעה שיצאה עם שמו ופרץ בכי", מספר וויטמן. "ביומיים-שלושה שהוא היה בבית חולים התפילות לא נפסקו. אחר כך חזרנו הביתה והתחיל שיפור חד מאוד במצב. הוא קם והתחיל ללכת, אפילו בלי תמיכה. כל בעיות התיאבון עברו, כמו גם בעיות העיכול. הוא התחיל לעלות במשקל וכל מי שראה אותו אמר שזה נס גלוי, שזה פשוט בן אדם חרש".

בשלב הזה, כאמור, עדיין קשה להעריך האם מדובר בנס, או בפריצת דרך רפואית היסטורית, שתעניק תקווה לחולים באחת המחלות הקשות והאכזריות ביותר. על דבר אחד אין ויכוח: שיפור כה דרמטי ממצב שהוא כמעט חסר תקווה, נצפה באופן טבעי לעיתים רחוקות מאוד. ●

אני אפילו מסוגל לעלות מדרגות. התלמידים מבינים כל מילה שאני אומר. ממש נס משמיים. אני אדם חרש בעקבות הטיפול שקיבלתי". "קשה לתאר את ההתרגשות שאחזה בנו נוכח התוצאות המדהימות של הטיפול הזה", אמר נשיא חברת בריינסטורם, חיים ליבוביץ'. "לראות מול העיניים אדם שמצליח לדבר ולקום מכיסא גלגליים וללכת בכוחות עצמו בעקבות השתלת תאי גזע שלנו, זה דבר שגורם לכולנו להיזכר לרגע במטרה האמיתית שלנו פה - להבריא אנשים".

גם הרופאים לא נותרו ארישים להשפעה המ' דהימה של הטיפול על מצבו של הרב. "השי' נוי שחל בו הוא עצום, וגם השיפור האובייקטיבי שחל בתפקודים שלו הוא מאוד מרשים", מתארת בהת' גשות רופאה מבית החולים. "מנכה, אדם שלא יכול ללכת ולא יכול לדבר, חזרו אליו חלק ניכר מהיכולות. כיוון שמדובר במקרה מיוחד מאוד, של חולה שטובל משתי מחלות, אנחנו לא יכר לים לומר בוודאות ממה נובע השינוי, ולאיוזו מחלה יש השפעה יותר גדולה, אבל אין ספק שמתחוללת פה דרמה גדולה. צריך לזכור שמדובר בדיווח על חולה בודה. מצד שני, גם דיווחים כאלה מבשרים לעיתים על פריצות דרך".

תוצאות מעוררות, אם כי בקנה מידה קטן יותר, נראות כעת גם בחלק מ-12 החולים שמש' תתפים בניסוי באופן מסודר. מרוח ביניים שהוגש בחודשים האחרונים למשרד הבריאות, ופורסם ב"ידיעות אחרונות", עולה כי אצל חלק מהחולים התגלו סימנים קליניים של שיפור בתפקודי הג' שימה והבליעה, ואצל אחרים ניכר שיפור בתפקוד המוטורי של השרירים אליהם הורקו התאים. "קיבלנו רמזים ראשונים ומבטיחים לכך שה' טיפול הזה עשוי לעבוד", אמר אז פרופ' דימיט' ריוס קרוסיס, מהמחלקה הגנירולוגית, האחראי על הניסוי החוקר הראשי. "אבל צריך להיות זהירים מאוד בהערכת היעילות של הטיפול בשלב מוקדם כל כך. חשוב להתחיל את הטיפול מוקדם ככל שניתן על מנת למנוע את התקדמות

בפיתוח טכנולוגיות ותרופות המבוססות על תאי גזע, ולחברת הרסית של המרכז הרפואי הדסה בירושלים, להתחיל בניסוי קליני של טיפול חדש, המתבסס על תרפייה תאית, שנועד לעכב או לעצור את ניוון תאי העצב במחלת ה-ALS. הטיפול מבוסס על שימוש בתאי גזע בוגרים, שבניסויים שנערכו בחיות הוכיחו כי יש להם את היכולת לעצור את הנוק במערכת העצבים המרכזית ואולי אף להביא לחידוש תאים שנפגעו כתוצאה מהמחלה.

במסגרת הטיפול, שהוא ראשון מסוגו בעולם, שואבים תאים ממוח העצם של החולה, מרבים אותם במעבדה סטרילית מיוחדת ומזקקים מהם את התאים שנועדו לטיפול. לאחר מכן מטפלים בהם בגורמי גדילה שונים על מנת לחזק את יכולות הריפוי שלהם, ואז מוריקים אותם בחזרה לחולה. אצל החולים הקלים יותר, שמחלתם נמי צאת בשלב ראשוני ועוד לא גרמה נוק משמעותי, מוריקים התאים לשרירים שנפגעו, למשל בגפיים, ואצל חולים במצב קשה יותר, שטובלים מנכות משמעותית, מוריקים התאים לנוול השרדה.

בשל חומרת מצבו, והעובדה שהוא סובל משתי מחלות שקשורות באותה מערכת, לא יכול היה הרב להשתתף בניסוי הקליני, הבוחן באופן מסודר את השפעות הטיפול החדש. אולם הוא קיבל את התרופה כ"טיפול חמלה", המיועד לחולים שאין להם תקווה אחרת.

לפני חודש ניתן לו הטיפול בפעם הראשונה וההשפעה הייתה מדהימה. "ימים ספורים לאחר הטיפול כל החיים שלי החלו להשתנות", הוא מספר בפנים מחייכות. "הדיבור החל להשתפר, הנשימה הפכה קלה יותר והתחלתי ללכת לבד. לפני חודש ניתן לו הטיפול בפעם הראשונה וההשפעה הייתה מדהימה. ימים ספורים לאחר הטיפול כל החיים שלי החלו להשתנות", הוא מספר בפנים מחייכות. "הדיבור החל להשתפר, הנשימה הפכה קלה יותר והתחלתי ללכת לבד.

צעד ראשון של תקווה
 כיצד זה עובד?
 חשיפת "ידיעות אחרונות" על פריצת הדרך. ינואר 2012

של החולים מתים שלוש עד חמש שנים מרגע שאובחנה המחלה. מעטים מהם, דוגמת הפיזיקאי סטיבן הוקינג, מצליחים לשרוד לאורך שנים, אך כמעט שאינם מסוגלים לתפקד. "הרופאים האמריקאים והרופא הישראלי שמטפל בי - פרופ' מנחם שרה מבית החולים וולפסון - הס' כימו ביניהם שהאפשרות היחידה לנסות לשפר את מצבי היא להתקבל לטיפול חמלה בתאי גזע בהר' סה", מספר הרב. "זאת הייתה התקווה האחרונה".

הרופאים מתרגשים

במאי שעבר אישר משרד הבריאות לחברת הביוטכנולוגיה הישראלית בריינסטורם, המתמחה